

Hommels helpen in de tuin

Slecht nieuws uit bijenland, uit de recent verschenen Rode Lijst blijkt dat iets meer dan de helft van de bijensoorten op ons grondgebied verdwenen zijn of min of meer bedreigd zijn.

En uit dit rapport blijkt ook dat hommels van alle wilde bijen er het slechtst aan toe zijn. Van de 31 soorten die begin 20ste eeuw in België rondvlogen, zijn er nu nog maar 10 soorten die niet bedreigd of kwetsbaar zijn. Onze bekendste wilde bijen zitten dus serieus in de problemen.

Gelukkig beginnen meer en meer tuiniers te beseffen dat zij ook een steentje kunnen bijdragen. De eigen tuin moét hommelvriendelijker worden. Maar hoe begin je hier aan?

Vroege vogels

Hommels worden soms wel eens vliegende teddyberen genoemd door hun wollige uiterlijk. Hun dikke beharing maakt dat hommels zich goed hebben aangepast aan koelere temperaturen in het voorjaar waardoor ze al vroeg op het jaar uit winterslaap komen. In de loop van februari kan je al de eerste hommelkoninginnen spotten op zonnige dagen.

In februari en maart zijn het de koninginnen zelf die op zoek gaan naar voedsel om hiermee de eerste werksters groot te brengen. Een goede start is het halve werk en dat is ook zo voor hommels. Hoe makkelijker en efficiënter dit kan gebeuren, hoe beter dit is voor het succes van het nest.

Een echte hommelmagneet zo vroeg op het voorjaar is eigenlijk **winterheide**, al lang niet meer in de mode maar je kan die nog hier en daar terugvinden in voortuinen. Tegenwoordig zijn **bloembollen** meer in en ze zijn een mooie aanvulling voor tuinen. En ze zullen zeker bezocht worden door hommels, maar echte trekpleisters zijn het niet. Maar je verliest er geen plaats mee in je border en gazon, dus zeker gebruiken en dan vooral de biologische bloembollen. Vooral **Krokus** en **Blauwe duifjes** zijn erg in trek bij hommels.

Bomen en struiken

De echte toppers in het voorjaar zijn bloeiende bomen en struiken. Door verschillende soorten te combineren kan je voor een lange periode voedsel voorzien voor hommels. Typische voorjaarsbloeiers zijn de verschillende soorten **fruitbomen**, **Sleedoorn**, **Meidoorn** en **Gele kornoelje**.

Ook bomen en struiken met een niet opvallende bloei zoals **wilgen** en **Veldesdoorn** zijn heel interessant. Wilgen zijn heel belangrijk voor heel wat bijen, niet alleen voor hommels. Belangrijk om te weten is dat wilgen tweehuizig zijn. Je hebt dus mannelijke wilgen die stuifmeel produceren en vrouwelijke die nectar produceren. Daar bijen vooral stuifmeel nodig hebben om nageslacht groot te brengen, zijn mannelijke wilgen het belangrijkste.

Ook voor kleine tuinen zijn er zeker mogelijkheden, daar heel van onze inheemse struiken goed tegen (drastisch) snoeien kunnen of relatief klein blijven. Bij fruitbomen zijn er dan weer mogelijkheden om te kiezen tussen struikvormen of halfstambomen die kleiner

blijven. Ook behoren leivormen tot een optie, deze kan je bijvoorbeeld tegen een kale muur planten.

Bloemrijke schaduwrijk plekjes

De schaduwrijke plekjes onderaan de struiken en bomen mag je zeker niet zien als verloren ruimte. Heel wat voorjaarsbloemen gedijen juist in deze plekken en kunnen voor extra bloei en voeding zorgen.

Eén van de vroegste bloeiers op het jaar zijn sleutelbloemen, met de **Stengelloze sleutelbloem** als een soort die al bloeit vanaf februari. Deze valt mooi te combineren met andere leuke schaduwplanten zoals **Ongevekt (of Gevekt) longkruid**, **Look-zonder-look** en **Bosandoorn** waardoor je een leuke opeenvolging krijgt van bloeiperiodes.

Tuiniers die niet zo'n probleem hebben met iets dominantere planten kunnen kiezen om eventueel **Gele dovenetel** of **Kruipend zenegroen** aan te planten. Beide zijn bodembedekkende planten die moeilijker te combineren zijn met andere planten, maar wel in trek zijn bij hommels en andere bijen. Kruipend zenegroen kan ook gebruikt worden als bodembedekker op zonbeschenen plekken in de tuin, maar gedijt het best om licht vochtige bodems.

Maak van je gazon een buffet

Naarmate de lente vordert en er minder bloesems zijn, worden kruiden steeds belangrijker voor hommels. In april en mei zijn er al heel wat werksters actief en groeien de nesten stilaan naar hun piek toe. De vraag naar voedsel is dan ook heel groot.

Gazons hebben het potentieel om aan een groot deel van die vraag te voldoen als we bewust minder maaien. Vanaf april komen overal de **paardenbloemen** in bloei en voor heel wat wilde bijen een zeer belangrijk bron van voedsel, dus ook voor hommels. De paardenbloemen niet maaien is dus de boodschap.

Na de paardenbloem verschijnt er nog een andere belangrijke bloem voor hommels in je gazon, namelijk **witte klaver**. Ook weer zo'n plantje dat je best koestert, zeker omdat het beter tegen hitte bestand is en je gazon zo

langer groen blijft in een droge hete zomer.

Hommels in de siertuin

Sierborders zijn vaak ontworpen om vanaf de zomer te schitteren, wanneer mensen regelmatig in de tuin zitten. Omdat hommels vooral vliegen tussen maart en juli, is het belangrijk dat ze niet enkel in de zomer in bloei staan.

Plant dus zeker ook een aantal sierplanten die bloeien vanaf mei en combineer deze met later bloeiende varianten. Zo kan je bijvoorbeeld **Bossalie 'Mainacht'** combineren met **'Caradonna'**. De cultivar Mainacht heeft een uitbundige bloei in mei met daarna wat herbloei, Caradonna is dan weer een echte zomerbloemer. Voor hommels is een plant zoals **Kattenkruid** ook heel interessant, cultivars zoals **'Junior walker'** en **'Dropmore'** hebben een heel lange bloeiperiode. Ook **Lavendel** is een echte klassieke hommelmagneet.

Door daarnaast ook **sieruien** (Allium's) toe te voegen aan je borders, die bloeien in mei en juni, zorg je ook voor extra bloei tijdens deze cruciale maanden voor hommels.

Paradijs in de moestuin

De intensivering van de landbouw is allicht de grootste oorzaak van de achteruitgang van de hommels. Voor de komst van kunstmest was het gebruik van groenbemesters zoals klavers alom tegenwoordig.

Door rotatieteelt werden er elk jaar wel verschillende velden ingezaaid met groenbemesters om de bodemvruchtbaarheid te vergroten. Rode klaver was één van die groenbemesters en van groot belang voor heel wat hommels, waaronder verschillende zeldzame soorten.

Het opnieuw hanteren van rotatieteelt samen met het gebruik van groenbemesters zou hommels een echt boost geven. Dus zaai elk jaar zeker één stuk in van je moestuin in met **Rode klaver, Inkarnaarklaver of Luzerne**.

Verder zijn de meeste (mediterrane) **kruiden** ook leuk voor hommels, leg dus zeker een kruidentuintje aan in de moestuin of aan je terras. Voorbeelden zijn **Hyssop, Tijm, Bieslook, Rozemarijn en Wilde marjolein**.

Door aan de slag te gaan met deze tips maak je je van je tuin een hommelparadijs. Maar ook de andere wilde bijen gaan naar je tuin komen, alsook een hoop vlinders natuurlijk. En voor je het goed beseft, heb je een tuin vol leven.

Auteur: Maarten Wielandts